

Grovfôrkvaliteten gir utfordringer i Geitefôringa

Forfatter

Helga Kvamsås, Topp Team Fôring Geit - TINE

Sammendrag

Ein sommar med mykje nedbør har gitt svært vanskelege innhaustingsforhold og stor variasjon i grovfôrkvaliteten i mange områder i Sør-Norge. Dette skapar utfordringar i fôringa av mjølkegeitene med tanke på yting, mjølkekvalitet og utnytting av føret.

Publisert

2011

Referanse

Sau og Geit nr. 5/2011

Utskriftsdato

29.03.2024 www.fag.nsg.no

Grovfôrkvaliteten gir utfordringar i geitefôringa

Ein sommar med mykje nedbør har gitt svært vanskelege inn-haustingsforhold og stor variasjon i grovfôrkvaliteten i mange områder i Sør-Norge. Dette skapar utfordringar i fôringa av mjølkegeitene med tanke på yting, mjølkekvalitet og utnytting av føret.

Både grovfôrmengder og grovfôrkvalitet varierer svært mykje frå bruk til bruk. Fôrkvaliteten vil truleg også variere betydeleg innan besetninga for slåtten har teke lang tid.

Det er viktig å kome tidleg i gang med planlegging. Kjennskap til grovfôrkvalitet og kva ein kan forvente av grovfôropptak er vesentleg for val av kraftfôrtyper og -mengder og for planlegging av gode fôrrasjoner. Såleis

er uttak av grovfôrprøver viktigare enn nokon gong.

Lågare energi- og proteininnhald

Energi- og proteinverdien av grovfôret er først og fremst påverka av graset sitt utviklingsstadium ved hausting. Utsett haustetid fører til ein rask nedgang i næringsverdien.

Når haustetida vert utsett med 14 dagar vil energiinnhaldet i graset bli redusert med om lag 10%. Det tilsvarer ein nedgang frå 0,90 til 0,81 FEm pr. kg tørrstoff.

Nedgangen i energiverdi er først og fremst knytt til innhaldet av NDF (fiber) i graset. Ved utsett hausting aukar den ufordøyelige fiberfraksjonen (iNDF) og dette påverkar også kor lang tid geita brukar på å fordøye føret og dermed grovfôropptaket.

Innhaldet av råprotein går også ned

med utsett haustetid. Noko avhengig av gjødslingsnivå og grasarter i enga, kan proteininnhaldet fort gå ned med 15% i løpet av 14 dagar.

Konsekvensar for fôringa

Mykje nedbør og blauge jorder under innhausting kan medføre redusert gjæringskvalitet og hygienisk kvalitet.

I mange buskapar må ein denne sesongen rekne med eit lågare grovfôr-opptak. Saman med lågare energi-innhald i grovfôret betyr dette samla sett et lågare energiopptak frå grovfôr. Lågt proteininnivå i grovfôret går også utover grovfôropptaket, fordi proteininnivået m.a. er viktig for aktiviteten til vommikrobane som fordøyer grovfôret.

Seint hausta grovfôr eller lite grovfôr kan gi ein mineralfattig fôrrasjon. Dette gjeld særleg i seinlaktasjon og tørperiode når kraftfôrnivået er

moderat. Lågt grovfôropptak gir utfordringar i høve til å gi geitene balanserte fôrassjonar med gunstig forhold mellom grovfôr og kraftfôr. Kompensasjon for lite eller dårleg grovfôr, gjennom større kraftfôrmengder, er utfordrande i høve til vomfunksjonen. Det blir då særstakt å bruke rett type kraftfôr, og ein må legge stor vekt på fôringssrutinar gjennom fordeling av kraftfôret på fleire utfôringar pr. dag.

Fiberrikt kraftfôr

Ved grovfôrmangel er det aktuelt å bruke særleg fiberrikt kraftfôr for å kunne kompensere for lågt grovfôropptak. Tilstrekkeleg grovfôrmengde, men med svak kvalitet, vil kunne bety at ein bør kombinere ulike kraftfôrtypar for samla sett å oppnå ein optimal rasjon. Type og mengde kraftfôr er, med andre ord, avhengig av grovfôrkvalitet.

For å oppnå ønska avdrått og mjølkekvalitet komande sesong må ein planlegg ut frå grovfôrmengde og grovfôrkvalitet. Kjennskap til grovfôrkvalitet og bruk av fôrplanleggingsverktøy, der det blir rekna på konkrete fôrassjonar, er nødvendig.

Viktig med grovfôranalyser

Det er viktig at ein får lagt ein god plan for heile innfôringssesongen, både for tørrperioden og for laktasjonsperioden frå kjeing til beiteslepp.

Tørrperioden er ein viktig periode der ein må ha som mål at geitene får bygge opp hald til komande laktasjon. Den gunstige verknaden av gode kroppsreserver på mjølkekvalitet er godt dokumentert. Det er viktig at ein også i denne perioden har ein plan for kraftfôrstrategi for å oppnå ønska haldutvikling.

- *Kva skal ein ta prøve av?* Som grunnregel bør det takast ein fôrprøve av kvar slått. Dersom slåtten har teke lang tid, som den har gjort mange stader i år, vil ein med ein prøve frå starten og ein frå slutten skaffe seg oversikt over variasjonen i kvalitet. Ved mange ulike skifter er det aktuelt å ta ut fleire prøver.

Nytt og betre fôrplanleggingsverktøy

Tine si fôringssgruppe, *Topp Team Fôring Geit*, arbeider no med å betre fôrplanleggingsverktøyet til geit.

Kva fortel grovfôranalysen om grovfôret?

Grovfôranalysen gir deg informasjon både om analyserte verdiar for ulike næringsstoff, gjæringskvalitet og berekna fôrverdiar.

Viktige fôrkarakteristikkar:

- 1) **Tørrstoff:** Optimalt innhald av TS i forhold til grovfôropptak og mjølkeyting er på 30-35%.
- 2) **NDF:** Påverkar grovfôrets energi- og proteinverdi og er viktig for strukturverdien til rasjonen. NDF-verdiar mellom 480 og 520 g pr. kg tørrstoff gir ofta grunnlag for høgt grovfôropptak, samstundes som det er nok struktur til å oppretthalde ein god vomfunksjon ved kombinasjon med riktig kraftfôrtype og -mengde. Geita reagerer raskt på strukturfattige rasjonar, så denne eigenkapen ved føret er svært viktig å kjenne.
- 3) **iNDF:** Dette er eit mål på innhald av totalt ufordøyelag fiber. iNDF er den faktoren som påverkar energi- og proteinverdien mest. Innhald av iNDF under 100 g pr. kg/TS er svært god kvalitet, og en verdi mellom 100-150 g/kg TS er god. Når innhaldet av iNDF er over 200 blir det karakterisert som høgt og har betydeleg
- 4) **Gjæringskvalitet:** Innhaldet av m.a. mjølkesyre, eddiksyre, smørsyre og ammoniakk påverkar grovfôropptaket. Dette er svært viktig informasjon for å vurdere sannsynleg grovfôropptak og behovet for kraftfôr. I eit år som dette, med vanskelege innhaustingsforhold, er det særleg viktig å ha med gjæringskvalitet som ein tilleggsinformasjon om grovfôret ein skal bruke.
- 5) **Råprotein:** Ynskjeleg innhald av råprotein i laktasjonsperioden er 140-160 g pr. kg TS. Ved eit råproteininnhald under 140 g/kg TS må ein nytte kraftfôr med positiv PBV. Kombinasjon av kraftfôr og grovfôr som gir låg PBV i fôrassjonen kan virke negativt på fordøyelsen av grovfôret og gi eit lågare grovfôropptak. I tørrperioden er det akseptabelt med eit lågare innhald av råprotein i grovfôret.

Gjennom å bruke kunnskap frå NorFor-systemet kan vi berekna gode fôrassjonar som er gunstige for vommiljøet. Dårleg vommiljø gir redusert grovfôropptak, grovfôrfordøyelse og går ut over avdrått og innhald i mjølka.

I fôrplanleggingsverktøyet vil vi m.a. få eit mål for vommiljø gjennom berekning av *Vombelastning*. Vombelastning er eit kjemisk mål for forholdet mellom lettfordøyelige karbohydrater (sukker og stivelse) og tungtfordøyelige karbohydrater (NDF) i total fôrassjon.

Vi må ta omsyn til at fôrassjonen ikkje må ha *for* mykje lettomsettelege karbohydrat, men samtidig må der vere *nok* for at vomma skal fungere godt. Ved å sette ei øvre og nedre

negativ verknad på energi- og proteininnhald. iNDF vert påverka både av utviklingstrinn på graset og temperatur under innhausting. Difor kan innhaldet av iNDF variere i grovfôr med om lag samme haustetid.

- grense for vombelastning, kan ein optimalisere rasjonen.
- Tekst og foto: Helga Kvamsås
Topp Team Fôring Geit
TINE*
-
- Oppsummering:**
- For å få eit godt grunnlag for planlegging og gjennomføring av kommande fôringssesong:
- Skaff oversikt over mengde og kvalitet av grovfôret du har til disposisjon.
 - Ta ut grovfôranalyser for å få oversikt over grovfôrkvaliteten og få betre grunnlag for val av kraftfôrtype.
 - Sett opp fôrplanar for ulike periodar og plan for disponering av grovfôr.